

SMOKKELVERHALEN

VERHAAL 1 : Schorre Fons

Het was kort voor de tweede wereldoorlog en op die dag in augustus was koningin Wilhelmina jarig. Dat feest werd uitgebreid gevierd en Schorre Fons vond dat een prima dag om te gaan smokkelen. Alle mensen, inclusief douaniers en veldwachters, waren immers toch aan het feesten. Dus ging Schorre Fons op pad met wat tabak en een paar kilo boter. Maar al heel rap kwam hij op de heide een rijksveldwachter tegen. Die had zo'n vermoeden dat de smokkelaars op deze koningsgezinde dag hun slag gingen slaan. Hij was op zijn fiets gesprongen en hij stuurde zijn Mechelse herder, een gevaarlijk uitzierend beest op die arme smokkelaar af. Op het moment dat de hond Schorre Fons wilde bespringen gooide die zijn klak (= een pet) naar het dier en riep 'apport'. De herder ging trouw de klak halen, bracht hem in zijn bek terug naar zijn baas, die natuurlijk razend kwaad was en moest toekijken hoe Schorre Fons zich uit de voeten maakte. Jaren later zocht de veldwachter, die ondertussen gepensioneerd was, zelf contact met Schorre Fons. Want Schorre Fons moet je weten, had ondertussen een stuk grond verworven dat naast het jachtgebied van de oude veldwachter lag. Elke keer als de oude douanier ging jagen moest hij over het land van Schorre Fons. Hij was dus verplicht zijn wapen te ontladen, want met een geladen wapen mag je niet over andermans goed. Daarom wilde hij graag toestemming vragen aan die oude smokkelaar om over zijn land te mogen gaan en daar te mogen jagen. Schorre Fons ging akkoord op één voorwaarde. Hij wilde een nieuwe klak en liefst dezelfde als hij destijds naar die Mechelse herder had gegooid. Dat was voor de veldwachter geen probleem, want die oude klak lag nog altijd in het depot van de inbeslaggenomen goederen. En zo gebeurde het dat Schorre Fons na zoveel jaren zijn eigen zondagse pet terugkreeg.

VERHAAL 2 : Legende brandende schapen

Op een dag reed een boer met zijn kar over de heide. Aan zijn kar hing een houten bakje met een paar goudstukken: de opbrengst van de verkoop van zijn graanoogst. Het was een hobbelig spoor en op een gegeven moment botste hij tegen een uitgestoken wortel in het zand. Even later ontdekte de boer dat het bakje verdwenen was. Het was door de botsing met de boomwortel gevallen en ergens op het zandpad terechtgekomen. Hij stapte van zijn kar en liep een stuk terug maar vond niks. In de verte zag hij een herder met een kudde schapen. Heb jij een houten bakje gezien vroeg de boer. De herder antwoordde dat hij het niet gezien had. Maar de boer vertrouwde het niet. Hij bleef maar doorvragen en doorvragen, maar die schaper werd kwaad en hij riep: 'Ik zweer bij God dat ik niks op mijn weg gevonden heb en als ik lieg dan wil ik hier eeuwig branden'. De herder was nog niet uitgesproken of hij stond in vuur en vlam. Zijn armen, zijn benen en zijn hoofd, zelfs zijn staf stond in lichterlaaie en knetterde van jewelste. Het vuur verspreidde een ondraaglijke stank. De verbijsterende boer wilde weer op zijn kar springen maar de herder vroeg hem niet te vluchten.' Ik heb het bakje met goudstukken gepakt riep hij, het ligt achter de boomstruiken verborgen'. De boer pakte snel het bakje en maakte zich uit de voeten. De schapen hebben daar nog jaren staan branden. Reizigers die langs hen moesten werden door hen achtervolgd, opgejaagd en zo de dood ingedreven. Pas na verloop van tijd kwam er een heilige pater over de heide en die kon in Gods naam de brandende schapen verdrijven. Daarmee was de vloek verbroken en waren de passanten weer veilig.

VERHAAL 3 : Paard zonder kop aan Schootse brug

Het paard zonder kop verscheen diep in de nacht op de Schootse brug in Weelde als herinnering aan weer een vreselijke gebeurtenis. Paarden werden geofferd aan God en hun hoofden werden opgehangen aan een boom in de richting van de hemel. Het bloed van de paarden werd gesprenkeld over heilig vuur. Een bedevaartganger heeft eens verteld dat een paard zonder kop met hem en andere bedevaartgangers is meegelopen, toen ze op weg waren naar de Sint-Job kapel in Ravels-Eel. En dan zongen ze een plezant liedje: "En dan gaan we naar Sint-Job op een ezel, op een ezel, en dan gaan we naar Sint-Job op een ezel zonder kop".

VERHAAL 4 : Legende van het Korenmanneke

Dit is een heel oud verhaal van een soort, noem het maar boeman, die in de grenssteek rondwaalde en die zelfs op klaarlichte dag toesloeg als er weer eens een korenveld gemaaid was. Het werd vroeger aan jonge kinderen verteld om ze te waarschuwen 's avonds op tijd binnen te zijn. Niemand wist exact hoe het korenmanneke eruit zag . De ene had het over een vreemd wezen, half mens half dier. De ander sprak van een grote weerwolf. Duidelijk was wel dat hij enorm venijnig en kwaad was als er weer eens ergens een korenveld gemaaid was. Het korenmanneke dacht dan dat zijn koren gestolen was en bovendien dan kon hij zich niet meer verbergen. Dan klonk er een ijzingwekkend gebrul 's nachts over de velden en dan wisten de mensen direct dat ze moesten uitkijken en dat hun kinderen binnen moesten blijven. Ondanks alle voorzichtigheid maakte het korenmanneke nog regelmatig een onoplettend slachtoffer dat in de nek werd gesprongen. Van schrik bleef die arme man of vrouw dan lopen, lopen, lopen ... tot hij er dood bij neerviel. Aan het korenmanneke viel niet aan te ontsnappen !

VERHAAL 5 : Heksen-zwarte katten in Weelde

Op een mooie dag liepen mijn nicht en haar vriendin van Weelde naar Turnhout. Op de weg terug kwamen ze een zwarte kat tegen. Ze lieten het beest links liggen, maar de kat bleef hen volgen. Wat ze ook probeerden, de zwarte kat liet hen niet met rust. Uiteindelijk traptten ze naar het beest en raakten de kat vol tegen haar buik. Kermend droop het dier af. Maar in Weelde aangekomen stond daar ineens pal voor hen een oud vrouwtje, pal op de weg en ze ging vlak voor hen staan. Het vrouwtje wreef over haar buik en zei: stamp nu nog es! Ze keken mekaar aan en begonnen te lopen en te lopen en de heks barstte in een ijzingwekkend gelach uit.

Dit verhaal over zwarte katten en vele varianten daarop is illustratief voor de legendes en vertellingen over heksen in de grensstreek. Ze verschijnen vaak in de gedaanten van katten. Als ze dan bijvoorbeeld een trap tegen hun poot kregen, was dat goed te zien als ze weer mens waren en met een gebroken been rondliepen.

VERHAAL 6 : Bels Lijntje

Het Bels Lijntje was één van de meest veelbelovende projecten in de Belgisch-Nederlandse grensstreek in het tweede deel van de 19e eeuw. De stad Turnhout wilde graag een directe spoorlijn met Tilburg. De spoorlijn moest in een internationale treinenroute van Amsterdam naar Parijs opgenomen worden. De eerste trein tussen Turnhout en Tilburg reed in 1867. Voor het goederenvervoer was de spoorverbinding erg belangrijk, want de Tilburgse textielbaronnen konden nu veel eenvoudiger hun kolen uit Wallonië halen. In het begin reden er dagelijks dan ook maar 2 of 3 personentreinen. De spoorverbinding kreeg tegen de eeuwwisseling een extra impuls met een heus internationaal grensstation: Weelde Statie genoemd. Er kwam een prachtig station met een overdekt perron, wachtzalen en een restaurant. Met gekleurde tegels werd de grens aangegeven. De reisbiljetten konden in franken en guldens betaald worden. Midden op de heide ontstond er een dorp want er moesten huizen komen voor de treinmannen en de douaniers. Door de eerste wereldoorlog en de daarop volgende economische crisis werden het grensstation en het Bels Lijntje niet het succes dat verwacht werd. De spoorverbinding tussen Turnhout en Tilburg kon geen plek bemachtigen op de internationale spoorkaart zodat in 1934 het doek viel. Nadien reden er nog wel eens speciale treinen over het spoor met aan boord bv. voetbalsupporters. Ook koningin Wilhelmina en prinses Juliana gebruikten het spoor toen ze een bezoek aan België aflegden. Tussen 1973 en 1984 tufte een zware stoomlocomotief over het spoor als toeristische attractie. Daarna behoorde het karakteristieke geluid van de stoomlocomotief definitief tot het verleden. Maar niet getreurd, want van het huidige fietspad op het tracé tussen Turnhout en Tilburg genieten jaarlijks tienduizenden recreanten niet op de laatste plaats door de schitterende natuur langs het traject.

VERHAAL 7 : De grenspaal

Het was een eigenwijze Nederlandse boer die zo rond 1900 een hoop grond had langs de grens. Hij had één probleem. Een klein gedeelte van zijn land lag op Belgisch grondgebied. Dat betekende dat

hij meer belastingen moest betalen op zijn oogst, want de bestuurders van Poppel wilden van de dorpelingen het onderste uit de kan. De boer was het op een gegeven moment meer dan beu. Hij was het spuugzat, want hij hield geen stuiver over van zijn Belgische oogst. Daarom verzoon hij een slim plan. In een donkere en koude februari nacht groef hij een grenspaal uit die midden op zijn land stond. Hij legde de loodzware paal op een platte kar. Hij duwde die kar een paar honderd meter verder om die daar weer terug te zetten, dan lag al zijn grond immers op Nederlands grondgebied en was hij van die Belgen af. Op het moment dat hij de paal van de kar wou pakken, verscheen er een enorm fel licht en klonk er een woest gebulder. De boer schreeuwde het uit van schrik. Hij zag niks, maar hij voelde dat hij werd meegezogen in ijskoude lucht. Sindsdien heeft niemand meer iets van hem vernomen en men zegt dat hij af en toe nog dolend over de mistige heiden sluipt op zoek naar de plek waar hij die grenspaal heeft uitgegraven. Een enkeling heeft hem ooit woedend gezien omdat hij de plek waar hij die grenspaal heeft weggenomen niet meer kan terugvinden.

Informatie grenspalen *De grens tussen Nederland en België wordt gemarkeerd door 744 grenspalen. Ze werden geplaatst na de conventie van Maastricht in 1843 toen de loop van de grens werd bepaald. Een firma in Luik heeft ze gemaakt voor 27 gulden en 30 cent per stuk (nu ongeveer 13 euro). Elke paal heeft zijn eigen nummer en wapenschilden aan weerszijde. Zo wist men hoe ze geplaatst moesten worden. Van alle 744 grenspalen staat er eentje fout, dus met de wapens naar de verkeerde kant. Die paal staat bij het riviertje De Mark onder Breda. In de tweede wereldoorlog is die grenspaal omvergereden door een tank en verkeerd teruggeplaatst. Tot op heden is het zo maar gelaten. Alle palen worden overigens 1 keer per jaar gecontroleerd. Dan komen de 2 burgemeesters van de grensgemeenten bij elkaar en kijken ze officieel of de grenspalen er nog staan.*

VERHAAL 8 : Biggensmokkel in auto

Om een paar centen bij te verdienen hielpen we de boer die zijn biggen naar België wilde smokkelen. De boer zelf was nogal bang uitgevallen en wij, wij waren altijd wel klaar voor een spannend avontuur. Met onze uitgebouwde smokkelauto reden we naar Weelde. Het was die gepantserde Crysler met valse nummerplaten waaruit we de achterbank gehaald hadden. We hebben er zo wel 20 biggen ingepropt. De kofferbak kon maar amper dicht. En een kabaal dat die beestjes maakten. We reden voorzichtig en met gedemd licht door het bos. Oplettende douaniers die kregen ons echter in de gaten en die zetten de achtervolging in. Met een hoge snelheid scheurden we over smalle bospadjes op de huid gezeten door de douaniers. Ze haalden ons bijna in, maar toen zagen we de grens met België. Volle gas reden we de brug over en toen gebeurde het. Door de schok vloog de kofferbak open en rolden de biggen eruit, snel stopten we en de meeste biggen konden we nog net vangen. Gelukkig waren we net op Belgisch grondgebied en konden de douaniers ons niets meer maken. Maar de pech was dat een paar van die biggen zo stom waren om de verkeerde kant richting Nederland op te lopen, recht in de armen van de douane. De vangst was 2 vette biggen. Wij hebben er toch ook een leuke cent aan overgehouden. De douaniers waren tevreden, wij tevreden, iedereen tevreden.

VERHAAL 9 : Botersmokkel

Een jonge douanier was nog maar enkele maanden bij de Nederlandse douane en vond het heel erg spannend te jagen op smokkelaars. Zijn oudere collega's hadden geen zin meer zich het vuur uit te sloffen te lopen en deden alleen het hoognodige. Die jonge douanier niet. Hij probeerde van alles maar zonder succes. Het vreemde was dat hij steeds meer zwangere vrouwen de grens zag passeren. Sterker nog de meeste bleven wel een jaar of langer met een dikke buik langskomen. De jonge beambte vertrouwde het niet, maar hij kon moeilijk onder de rokken van die vrouwen kijken. Hij moest dus iets anders bedenken.

De eerstvolgende keer dat hij een zwangere vrouw over de grens zag lopen, had hij een fantastisch idee. Het was een koude dag in februari en hij nodigde de vrouw uit in het grenskantoor. De vrouw was verbaasd door zoveel vriendelijkheid, maar ging toch naar binnen waar de koffie al stond te dampen. Ze kletsten wat over van alles en nog wat en de jonge douanier stookte zijn kachel nog maar eens wat hoger op. De vrouw kreeg het warmer en warmer en wilde maar weer eens verder gaan.

Maar de douanier bleef maar praten en praten en de kachel opstoken. Een kwartiertje later hield de vrouw het niet meer uit en wilde ze echt gaan. Toen ze opstond, voelde ze al dat het te laat was. De 10 kilo boter die ze onder haar rok had gestoken, was veranderd in één smeuïge brij die langs haar benen naar beneden liep. Op de grond en onder de stoel lag al een flinke plas boter. Ze keek de douanier aan en begonnen beide te lachen. De douanier liet haar gaan. Hij werd tot groot ongenoegen van zijn jaloerse collega's bevorderd wegens zijn slimmigheid.

VERHAAL 10 : Knielende schapen – Rovertkapel

Op 19 oktober 1735 braken 3 beruchte stropers in in de kerk van Poppel. Daar stalen ze een bakje met geconsacreerde hosties en 2 zilveren kistjes met relikwieën van de Heilige Willebrordus en van de Heilige Valentinus. De bevolking van Poppel was indertijd natuurlijk stomverbaasd over de inbraak. Ze gingen in groepjes op zoek naar de dieven en naar de buit. Dat verliep zonder resultaat. Tot op een gegeven moment een herder op Rovert met zijn schapen iets bijzonder wonderbaarlijks meemaakte. Hij liep met zijn vee door de bossen toen zijn dieren ineens bleven staan. Wat de herder ook probeerde, de schapen liepen geen meter verder. Sterker nog, ze zakten ineens door hun poten en ze knielden. De stomverbaasde herder deed niks anders dan het voorbeeld van zijn schapen te volgen en zag dat op die plek nog maar pas gegraven was. Met zijn handen haalde hij vlug wat zand weg en daar lagen de hosties en de relikwieën. Ze waren allemaal vuil maar nog intact. De schapen stonden weer op en de herder liep met de dieren zo vlug als hij kon naar Poppel en vertelde aan de pastoor wat hij gezien had. Die mens kwam natuurlijk dolgelukkig de heilige spullen ophalen. Samen met de dorpelingen vormde hij dan een processie die nog tot 1852 elk jaar gelopen werd. De stropers zijn nooit gepakt. Vermoedelijk hebben ze eventjes uitgerust aan de Rovertse Heide en de hosties en de relikwieën zomaar weggegooid omdat ze daar niks mee konden doen. Maar dankzij die knielende schapen werd alles gevonden.

VERHAAL 11 : Dodendraad

De één noemde het de dodendraad, de ander het elektrisch gordijn. Feit is dat de Duitsers in de eerste wereldoorlog wel een heel ingenieuze manier hadden om de vlucht van Belgen naar het neutrale Nederland een halt toe te roepen. Langs de hele Belgisch-Nederlandse grens werd een versperring gebouwd die bestond uit 7 hoogspanningsdraden onder elkaar met circa 30 cm ertussen. Op de draden werd niet minder dan 2000 Volt geplaatst. Bij aanraking voldoende voor een verschrikkelijke dood. De 'fils d'électrique', zoals de stroomdraden in België ook wel werden genoemd, zorgden ervoor dat er nauwelijks meer verkeer tussen Vlaanderen en Zuid-Nederland mogelijk was. Omdat het elektrisch gordijn min of meer in een rechte lijn werd getrokken liep de draad dwars door grensplaatsen als Poppel. Op zondag ontmoetten de bevolking elkaar bij de dodendraad om groeten en boodschappen uit te wisselen met altijd enkele norske Duitse soldaten in de buurt. Ook smokkelaars hadden last van de versperring en verzonden allerlei manieren om de draden te omzeilen. Zo werden er tunnels gegraven waardoor varkens werden gejaagd. Beken werden uitgegraven om zo over het water, onder de draad door, met smokkelwaar over de grens te komen. Als het hard waaide werden er vliegers opgelaten om zo een ham, enkele broden of gewoon een brief aan familie aan de andere kant te krijgen. De mooiste uitvinding was wel het vouwraam waarvan in het Taxandriamuseum in Turnhout nog een authentiek exemplaar te zien is. Het was een houten uitklapbare constructie waarvan de boven en onderkant met een fietsband waren geïsoleerd. Eenmaal uitgeklapt tussen de stroomdraden onstond er een ruimte waardoor met wat oefenen veilig doorheen gekropen kon worden. Doch kon ook deze creatieve oplossing niet verhinderen dat het elektrisch gordijn zijn tol heeft geëist. Exacte cijfers zijn er niet, maar uit verhalen is wel duidelijk dat tientallen mensen en zelfs jonge kinderen het leven hebben gelaten na een gruwelijke aanraking met de dodendraad.